

Şiddet Mağduru Kadının Değişim Aşamaları Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirliğinin Değerlendirilmesi

Evaluation of Validity and Reliability of the Turkish Version of the Process of Change in Abused Women's Scale

Nilüfer YILDIRIM¹, Aynur UYSAL TORAMAN²

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Şiddet Mağduru Kadının Değişim Aşamaları Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliğinin değerlendirilmesidir. Metodolojik çalışma, bir adliyede, Mart-Aralık 2017 tarihleri arasında, 255 şiddet mağduru kadın ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen sosyodemografik soru formu ve Şiddet Mağduru Kadının Değişim Aşamaları Ölçeği kullanılmıştır. İçerik geçerliği için kapsam geçerlik indeksi, yapı geçerliği için açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçek güvenirliğini test edebilmek için Cronbach alfa değeri, madde toplam korelasyonu kullanılmıştır. Ölçek için kapsam geçerlik indeksi 1,00'dür. Ölçeğin yazarı tarafından belirtilen dört ayrı ölçek ve maddeleri göz önünde bulundurularak dört farklı Cronbach alfa katsayısı hesaplaması yapılmıştır. İlişkide Sorunlar Ölçeği Cronbach alfa katsayısı, 0,73; İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeği Cronbach' alfa katsayısı, 0,77; İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği 0,96 ve İlişkide Çekici Gelen Durumları Seçerken Kendine Güven Ölçeği 0,97 olarak tahminlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizine göre modelin veri-model uyumu yeterli bulunmuştur. Şiddet Mağduru Kadının Değişim Aşamaları Ölçeğinin model veri uyumu oldukça yeterli bulunmuştur. Ölçeğin geçerli ve güvenilir ölçümler sağlayabildiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geçerlik, Güvenirlik, Kadına Yönelik Eş Şiddeti, Ölçek

ABSTRACT

This study aims to translate The Process of Change in Abused Women Scales into Turkish and adapt it to the Turkish literature which Brown developed. The methodological study was carried out with 255 women who were victims of violence at the Courthouse, between March and December 2017. In the research, the Process of Change in Abused Women Scales and the socio-demographic questionnaire were used. Translation and back-translation were used for the adaptation of the scale. Content validity index for content validity and confirmatory factor analysis were performed for construct validity. Cronbach alpha value and item total correlation were used to test scale reliability. The content validity index for the Process of Change in Abused Women Scales is 1.00. Four different Cronbach's alpha coefficients were calculated considering the four scales and items specified by the author of the scale. Problems in Relationship Scale Cronbach's alpha coefficient, 0.73; Pros and Cons Scale, 0.77; Tempting Situations Scale 0.96 and the Confidence In Tempting Situations was estimated to be 0.97. According to confirmatory factor analysis, data-model fit of the model is sufficient. The Process of Change in Abused Women Scales is a reliable and valid measurement tool for determining the abused women's change Process.

Keywords: Intimate Partner Violence, Reliability, Scale, Validity

Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 10/10/2016 tarihli ve E-197000 sayılı izin alınmıştır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Nilüfer YILDIRIM, Halk Sağlığı Hemşireliği, Erzurum Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, nilufergulten@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8851-7044

² Prof. Dr, Aynur UYSAL TORAMAN, Halk Sağlığı Hemşireliği, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, uysaltoramanaynur@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8176-4042

İletişim / Corresponding Author:
e-posta/e-mail:

Nilüfer YILDIRIM
nilufergulten@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 02.06.2021
Kabul Tarihi/Accepted: 08.05.2023

GİRİŞ

Şiddet, temel insan haklarını ve özgürlüklerini ihlal eden bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre dünya genelinde her 3 kadından 1'i eşi ya da partneri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır.¹ Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (CDC) (2018) verilerine göre, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan 43 milyon kadının hayatının herhangi bir bölümünde eş şiddetine maruz kaldığı ortaya konmuştur.² Türkiye'de kadına yönelik eş şiddetin araştırılması ile ilgili çalışmaların geçmişi kısadır ve sayıları oldukça sınırlıdır.³ Ülkemizdeki en güncel istatistik, 2014 yılında yürütülen "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet" araştırmasıdır.⁴ Ülkemizde, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet (KYAİŞ) Araştırması (2014) sonuçlarına göre, kadınların %35,5' i fiziksel, %12'si cinsel ve %43,9'u duygusal şiddete maruz kalmaktadır.⁵ Türkiye'de kadına yönelik şiddeti önleme konusunda çalışan Mor Çatı Vakfı'nın 2020 yılında kendine başvuran kadınlar arasında yaptığı istatistiki çalışmaya göre; kadınların %91'i psikolojik, %66,3'ü fiziksel, %29,2'si ekonomik ve %15,4'ü cinsel şiddete maruz kalmıştır.⁶

Sağlık çalışanları ve özellikle hemşirelerin şiddete uğramış kadınları toplumda belirleme, görüşme, muayenesine katılma, tıbbi kayıtlarının tutulması, kadının mevcut durumunun değerlendirilmesi, güvenliğinin sağlanması, mağdurun tedavisi ve rehabilitasyonu yanında, şiddetin belgelenmesi, psikolojik destek sağlanması, öz yeterliliğin artırılması şiddete yönelik

yasal bildirim yapılması, şiddete yönelik eğitilmesi ve danışmanlık verilmesi, şiddete müdahale etme ve güvenlik planı oluşturma, dolaylı morbidite ve mortaliteyi önleme, yüksek risk grubunda olan kadınların; sevk edilmesi, desteklenmesi ve bakımında sorumlulukları ve oldukça aktif rolleri bulunmaktadır.⁷⁻¹⁸ Teorilerüstü Model, eş şiddeti mağduru kadınların şiddet barındıran ilişkilerini değiştirmeleri için kullanılan modellerden biridir. Teorilerüstü Model kullanılarak kadının değişim aşamaları belirlenebilmekte, tanımlanan değişim aşamasına uygun girişimlerde bulunabilmektedir. Hemşireler tarafından yapılan çalışmalarda kadınların eş şiddeti karşısında hazır oluşukları ve şiddetten kurtulma çabaları teorilerüstü model ile aşamalandırılabilir ve görüşme, izlem, değişim aşamasına uygun eğitim, danışmanlık ve yaklaşımla mağdur kadınlara yönelik etkin bir sonuç alınabilmektedir.^{16,19-21,23} Eş şiddet mağduru kadınlarla yapılacak araştırmalarda veri toplama araçları; sağlıklı verinin toplanması açısından önem arz etmektedir.^{24,25} Ülkemizde hemşireler tarafından yürütülen eş şiddetine yönelik ölçek çalışmaları bulunmasına rağmen²⁶⁻²⁸ Teorilerüstü Model temelli ölçek çalışmasına rastlanmamıştır.

Bu çalışmanın amacı, şiddet mağduru kadınların değişim aşamalarını belirlemek amacıyla Brown tarafından geliştirilen Şiddet Mağduru Kadının Değişim Aşamaları Ölçeği' nin (ŞMKDA) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesidir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Metodolojik bir araştırmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, İzmir Adliye'sine bağlı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddet Suçları Soruşturma Bürosunda yürütülmüştür. Veriler, Nisan- Aralık 2017 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İzmir Adliyesi'ne bağlı Aile İçi Şiddet Suçları Bürosuna 1 Nisan-31 Aralık 2017 tarihleri arasında başvuran, eş şiddeti mağduru 600 kadın oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğünün, ilişkilerin güvenilir bir şekilde kestirilebilmesini sağlayacak büyüklükte olması önemlidir. Literatürde örneklem

büyüklüğü için en az gözlenen değişken sayısının 5-10 katı^{29,30} olması önerilmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, araştırma örneklemini ölçek maddesinin 5(beş) katı olmak üzere 255 kadın oluşturmuştur. Örneklem seçimi, gelişigüzel örnekleme yöntemiyle yapılmış olup, araştırmaya katılmaya gönüllü kadınlar araştırma örneklemine alınmıştır.

Araştırmaya dahil edilme ölçütleri: 18 yaşından büyük olma, en az ilkökul mezunu olma, eşi/eski eşi veya partneri tarafından şiddete uğramış olma, araştırmaya katılmaya gönüllü olma; araştırma kapsamı dışında bırakma ölçütleri: Gebe olma, herhangi bir mental engeli olma olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Veriler, araştırmacı tarafından kimsenin mağdurun cevaplarını duyamayacağı, mahremiyet açısından uygun bir yerde, her bir katılımcı ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Verilerin toplanmasında kadınların yaş, öğrenim durumu, medeni durum, çalışma durumu, aylık geliri, eş/partnerin öğrenim durumu ve çalışma durumu gibi sosyodemografik özelliklerini belirlemeye yönelik yedi sorudan oluşan sosyodemografik veri toplama formu ve şiddet mağduru kadınların değişim aşamalarını belirlemeye yönelik Brown tarafından geliştirilen, özgün adı "The Process of Change in Abused Women Scales" (PROCAWS) olan ölçek kullanılmıştır. Ölçek Brown (1999) tarafından, teorilerüstü modelin temel kavramları doğrultusunda şiddet mağduru kadının değişim aşamalarını, eş şiddetinden uzak durmaya ilişkin kararları ve öz yeterlilik algısını bütünlük olarak tek yapıda toplamış bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Teorilerüstü modele göre oluşturulan ölçek, 51 maddeden ve İlişkide Sorunlar, İlişkide Artı ve Eksiler, İlişkide Çekici Gelen Durumlar ve İlişkide Kendine Güven olmak üzere dört farklı ölçeğin birleştirilmesi ile geliştirilmiştir. Her ifadeye kişilerin katılma durumu 5'li likert derecesi (1-2-3-4-5) kullanılarak saptanmaktadır.³¹⁻³³ Tablo 1'de bu dört ölçeğe ilişkin cronbach alpha değerleri,

madde sayıları ve alt boyutlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.³¹⁻³³

Tablo 1. Şiddet Mağduru Kadının Değişim Aşamaları Ölçeği'nin Bölümleri ve Tanımlayıcı Bilgiler

Ölçekler	Alt Boyutlar ve Cronbach Alpha Değeri	Maddeler
İlişkide Sorunlar Ölçeği	Düşünme öncesi (0,74)	6,17,19,21,24
	Düşünme (0,70)	11,13,14,15,16
	Hazırlık (0,86)	1,3,10,20,25
	Harekete geçme (0,77)	2,4,5,9,23
İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeği	Sürdürme (0,86)	7,8,12,18,22
	İlişkinin Artıları (0,82)	1,3,6,7,9 11
İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği	İlişkinin Eksileri (0,85)	2 4,5,8,10,12
	Alt boyutu yok (0,92)	1,2,3,4,5,6,7
İlişkide Kendine Güven Ölçeği	Alt Boyutu yok (0,93)	1,2,3,4,5,6,7

Aşağıda ölçeklerin değerlendirilmesine yer verilmiştir.

İlişkide Sorunlar Ölçeği

Ölçek, 25 maddeden ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. Beş alt boyutun/aşamanın her biri için beş soru bulunmaktadır. Puanlaması için her aşama kendi içinde en fazla 25 puan alabilmektedir. Puanlama sonunda t skor hesaplaması yapılmakta ve puanlar küme analizi ile aşamalara uygun şekilde dağıtılmaktadır. Şiddet mağdurunun aldığı puan hangi aşamada daha yüksek ise, modele göre şiddet mağdurunun o aşamada olduğu varsayılmaktadır.²⁰

İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeği

Ölçek, 12 madde ve iki alt boyuttan oluşan ölçeğin puanlamasında, ilişkide artılar ve eksiler alt boyutları kendi içinde en fazla 30 puan alabilmektedir. Puanlamada t skor hesaplaması yapılmaktadır. İlişkide artılar puanı yükseldikçe kadının şiddetten uzak kalmaya yönelik kararlılığı artmaktadır. İlişkide eksiler puanı yükseldikçe kadının şiddetten uzak kalmaya yönelik kararlılığı azalmaktadır.²⁰

İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği

Ölçek, yedi maddeden oluşmaktadır. Mağdurun şiddet ortamı sürerken şiddet uygulayana geri dönmesi için olası nedenleri içerir. Puanlamada ilişkide çekici gelen durumlar ölçeği kendi içinde en fazla 35 puan alabilmektedir. Puanlamada t skor hesaplaması yapılmaktadır. Ölçek puanı yükseldikçe şiddet mağduru kadının partneriyle ilişkiyi devam ettirme niyeti artmaktadır.²⁰

İlişkide Kendine Güven Ölçeği

Ölçek, yedi maddeden oluşmaktadır. Mağdurun şiddet ortamı sürerken şiddet uygulayana geri dönmeye yönelik öz-yeterliliğini ölçmektedir. Puanlamada ilişkide kendine güven ölçeği kendi içinde en fazla 35 puan alabilmektedir. Puanlamada t skor hesaplaması yapılmaktadır. Ölçek puanı yükseldikçe şiddet mağduru kadının partneriyle ilişkisinde değişimi başarılı bir şekilde yapabileceğine dair öz yeterliliğinin arttığı varsayılmaktadır.²⁰

Genel bilgi (T skorlaması)

Her bir katılımcı için bir ortalama ölçek puanı belirlendikten sonra T puanlarına dönüştürülmesi gerekmektedir. 0-100 arası olan bu standart puan, ortalama 50 ve standart sapma 10 alınarak formül üzerinde hesaplanmalıdır.²⁰

$$T = 10X \frac{\overline{X-X}}{SD} + 50$$

Z SKOR

Şekil 1. Z Skor Formülü

Z puanı bazen negatif değere sahip ya da kesirli olabilir. Bu da hesaplama ve anlamlandırma işlemlerinde karmaşaya yol açabilir. Bu yüzden, Z puanları hesaplandıktan sonra, daha aşina olunan puan tipine yani T puanına dönüştürülür.

ÖRNEK FORMÜL: T (ilişkide artılar) (10*(x ilişkide artılar-ortalama ilişkide artılar) /SD) + 50.²⁰

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, Windows için SPSS 24,0 versiyon yazılım programı ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için LISREL 8,7 for Windows paket programlarından yararlanılmıştır. Ölçek içerik geçerliği için kapsam geçerlik indeksi, yapı geçerliği için açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Güvenilirlik için madde analizleri ve iç tutarlılık analizi yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Ölçeğin kullanımı için Dr. Jody Brown bilgilendirilmiş ve elektronik posta ile gerekli izin alınmıştır. Araştırmaya başlayabilmek için; Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Bilimsel Araştırma Etik Komisyonu tarafından ölçek geçerlik ve güvenilirliği için izin alınmıştır (Ege Üniversitesi, Evrak Tarih ve Sayısı: 10/10/2016-E.197000).

Verilerin toplanabilmesi için Adalet Bakanlığı'ndan yazılı izin, şiddet mağduru kadınlardan yazılı ve sözel izin alınmıştır. Şiddet mağduru kadınlara genel olarak çalışmanın amacı, veri toplama işleminin nasıl ve ne kadar süreceği gibi konularda açıklamalar yapılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Kadınların yaş ortalamaları $34,65 \pm 9,01$ olup, %64,7'si evlidir. Kadınların, %38,4'ü herhangi bir işte çalışmakta ve %42,4'ü ilkökul düzeyinde eğitime sahiptir. Kadınların eş ya da erkek arkadaşlarının ise %32,7' si herhangi bir işte çalışmamaktadır. Kadınların eş ya da erkek arkadaşlarının %53,7' sinin ilkökul ve altı düzeyde eğitim düzeyine sahip olduğu saptanmıştır.

Geçerlilik Hesaplama Aşaması

Ölçeğin Dil Geçerliliği

Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği kapsamında, dil geçerliliği Ekim-Aralık 2016 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Dil geçerliliği için ölçek, anadili Türkçe olan bir İngilizce öğretmeni ile yaşamının belirli bir süresinde yurt dışında yaşamış, şiddet konusunda bilgi sahibi iki öğretim üyesi tarafından İngilizce' den Türkçe' ye bağımsız olarak çevrilmiştir. Daha sonra araştırmacılar tarafından, her madde için en uygun çeviri değerlendirilerek ortak bir Türkçe metin oluşturulmuştur. Bu aşamada dil, anlam uygunluğu ve kavramda eşdeğerlilik açısından bazı sözcük ve tümcelerde değişiklik yapılarak Türkçe metin hazırlanmıştır. Türkçeye çevrilen ölçek geri çeviri yöntemi ile Türkçe ve İngilizceyi iyi derecede bilen bir dil bilimci tarafından tekrar İngilizceye çevrildikten sonra özgün formu ile karşılaştırılmıştır. Uygun olmayan ifadeler gözden geçirilerek dil geçerliliği sağlanmıştır. Ölçüm aracının anlaşılabilirliğinin değerlendirilmesi amacıyla örnekleme benzer özellikleri taşıyan, örneklem dışında eş şiddeti mağduru 10 kadına uygulanmıştır.

Ölçek Geçerliliği

Elde edilen Türkçe form ve özgün İngilizce form, dil geçerliliği yönünden alanında uzman, eş şiddet alanında çalışmaları olan sekiz uzmanın (Halk Sağlığı, Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği, Psikiyatri Hemşireliği Öğretim Üyeleri, Psikiyatrist, Psikolog) görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan maddelerin uygunluğu ve

anlaşılabilirliği açısından değerlendirmesi istenmiştir. Kapsam geçerliğinin belirlenmesi için ölçek maddeleri, belirlenen uzmanlar tarafından a) Uygun b) Madde gözden geçirilmeli c) Madde ciddi olarak gözden geçirilmeli d) Madde uygun değil şeklinde dörtlü derecelendirilerek değerlendirilmiştir. Çalışmada ölçek maddeleri için iki kez uzman görüşü alınmıştır. Birinci uzman görüşü sonucu Kapsam Geçerlik İndeksi (KGI) 0,625-1,00 olarak hesaplanmış ve uzman görüşleri sonucu bazı maddeler yeniden gözden geçirilmiş ve tekrar uzman görüşüne sunulmuştur. İkinci uzman görüşü sonucunda tüm maddeler için KGI değeri 1,00 olarak bulunmuştur.

Yapı Geçerliliği

Ölçeğin yapı geçerliliği kapsamında, öncelikle dört ölçek için ayrı ayrı açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analizde orijinal ölçekte olduğu gibi tüm ölçeklerin verileri direkt oblimum yöntemiyle döndürülerek incelenmiştir. En düşük faktör yükünün 0,40 olması ölçüt olarak alınmıştır.³⁴ Analiz sonucunda;

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)

İlişkide Sorunlar Ölçeğine Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Analiz öncesinde örneklem yeterliliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ve Barlett testi sonuçlarına bakıldı. KMO= 0,806 ve Barlett testi $p=0.000$ anlamlılık düzeyinde bulundu ($\chi^2=2344,067$, $df=300$). Orijinal dilinde olduğu gibi beş alt boyutlu yapıya zorlanan ölçeğin, Türk dilinde de beş boyutlu yapıya uygun olduğu saptanmıştır. Maddelerin faktör yükleri 0,326 ve 0,715 arasında değişmektedir. Beş maddenin faktör yükleri 0,40'ın altında bulunmuştur. Açıklanan varyans %53,256'dır.

İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeğine Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Madde örnekleminin uygunluğunu belirlemek için Kaiser Mayer Olkin ve Barlett Sphericity testleri incelenmiştir. Yapı geçerliliği kapsamında KMO değeri 0,819 ve

Barlett's Test of Sphericity değerleri ise ($\chi^2=1136,956$ $p<0,001$) olarak elde edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi/temel bileşenler analizi sonuçları, ölçeğin iki alt boyutlu yapıda olduğunu göstermiştir. Toplam varyansın %55,7'ini açıklamaktaydı. Tüm maddelerin faktör yükleri temel bileşenler analizinde 0,654 ile 0,844 arasında bulunmuştur.

İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeğine Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Örneklem uygunluğu için bakılan KMO=0,910 ve Barlett testi ise ($\chi^2=1908,508$ $p<0,001$) olarak elde edilmiştir bulundu. Orijinal dilinde olduğu tek boyutlu yapıya zorlanan ölçeğin, Türk dilinde de tek boyutlu yapıya uygun olduğu saptanmıştır. Maddelerin faktör yükleri 0,96 ve 1 arasında değişmektedir. Açıklanan varyans %75,165' dir.

İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven Ölçeğine Ait Açıklayıcı Faktör

Madde örnekleminin uygunluğunu belirlemek için Kaiser Mayer Olkin ve Barlett Sphericity testleri incelenmiştir. Yapı geçerliliği kapsamında KMO değeri 0,873 ve Barlett's Test of Sphericity değerleri ise ($\chi^2=3036,512$ $p<0,001$) olarak elde edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi/temel bileşenler analizi sonuçları, ölçeğin iki alt boyutlu yapıda olduğunu göstermiştir. Toplam varyansın %87,4 'ini açıklamaktaydı. Tüm maddelerin faktör yükleri temel bileşenler analizinde 0,973 ile 1 arasında bulunmuştur.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Açıklayıcı faktör analizinden sonra, doğrulayıcı faktör analizinde dört farklı ölçeğin maddeleri dört farklı model kurularak incelenmiştir. Çalışmaya ait uyum indekslerine ait kabul edilebilir uyum değerleri ve bu çalışmada tahminlenen uyum değerleri aşağıda sunulmaktadır.

İlişkide Sorunlar Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

İlişkide Sorunlar Ölçeği için, orijinal ölçekte olduğu gibi beş alt boyutu ve 20

maddeyi kapsayan bir model kurulmuş ve modelin model-veri doğrulayıcı faktör analizi yapılarak test edilmiştir. Ölçek maddelerinin betimsel istatistikleri, standartlaştırılmış faktör yükleri (regresyon katsayıları), model hata terimleri ve faktör yüklerinin t değerleri incelendiğinde 1., 5., 19., 24., 25. maddeleri gerekli ölçütleri sağlamaması (faktör yükleri $< 0,30$) nedeniyle ve ilişkili hata ürettiği için modelden çıkarılmıştır. Analiz sonuçlarına göre maddelerin ilgili boyutlardaki faktör yükleri, hata tahminleri, R2 ve maddelerin faktör yüklerinin istatistiksel anlamlılığını belirten t değerleri aşağıdaki Tablo 2'de sunulmuştur. Tablo 2'de görüldüğü gibi İlişkide Sorunlar Ölçeğinin birinci alt boyut olan **Düşünme Öncesi** boyutuna ait maddelerin faktör yüklerinin 0,33 ile 0,54 aralığında değiştiği, **Düşünme** alt boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin 0,49 ile 0,83 aralığında değiştiği, **Hazırlık** alt boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin 0,46 ile 0,78 aralığında değiştiği, **Harekete Geçme** alt boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin 0,34 ile 0,64 ve **Sürdürme** alt boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin ise 0,37 ile 0,70 aralığında değiştiği ve tüm maddelerin faktör yüklerine ait t değerlerinin $p<0,01$ düzeyinde istatistiki olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada İlişkide Sorunlar Ölçeğinin tahminlenen model-veri uyum değerleri Tablo 3'te gösterilmektedir.

İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

İlişkide artı ve eksiler ölçeğinin analiz sonuçlarına göre maddelerin ilgili boyutlardaki faktör yükleri, hata tahminleri, R2 ve maddelerin faktör yüklerinin istatistiksel anlamlılığını belirten t değerleri Tablo 2'de sunulmuştur (Tablo 2). İlişkide Artı ve Eksiler ölçeğinin artılar alt boyutuna ait maddelerin faktör yüklerinin 0,54 ile 0,90 aralığında değiştiği ve eksiler alt boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin 0,62 ile 0,83 aralığında değiştiği ve tüm maddelerin faktör yüklerine ait t değerlerinin $p<0,01$ düzeyinde istatistiki olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Tahminlenen model-veri uyum Tablo 3'te gösterilmektedir (Tablo 3).

Tablo 2. Ölçeklere Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları (Faktör Yükleri, Hata Varyansları, R2 ve t Değerleri)

Ölçekler	Boyutlar	Maddeler	Faktör Yükleri	Hata Varyansları	R ²	t	
İlişkide Sorunlar Ölçeği	Düşünme Öncesi	IS6	0,33	0,70	0,12	3,56**	
		IS17	0,53	0,87	0,25	5,59**	
		IS21	0,54	0,64	0,21	5,26**	
		IS11	0,49	0,93	0,20	7,01**	
		IS13	0,60	0,14	0,71	15,18**	
	Düşünme	IS14	0,83	0,96	0,26	3,80**	
		IS15	0,51	0,40	0,39	10,35**	
		IS16	0,56	0,42	0,43	10,89**	
		IS3	0,46	0,92	0,19	6,67**	
		IS10	0,78	0,27	0,69	13,23**	
	Hazırlık	IS20	0,46	0,94	0,18	6,59**	
		IS2	0,34	0,99	0,11	5,18**	
		IS4	0,36	0,63	0,13	5,00**	
		IS9	0,64	0,16	0,73	15,12**	
		IS23	0,37	0,61	0,19	6,97**	
	Harekete Geçme	IS7	0,58	0,46	0,42	11,25	
		IS8	0,70	0,13	0,79	17,52	
		IS12	0,61	0,36	0,51	12,75	
		IS18	0,37	0,54	0,12	5,46	
		IS22	0,44	0,64	0,24	7,94	
	İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeği	Artılar	IAE1	0,54	0,65	0,31	9,02**
			IAE3	0,84	0,47	0,60	13,77**
IAE6			0,86	0,57	0,56	13,17**	
IAE7			0,69	0,90	0,35	9,62**	
IAE9			0,90	0,54	0,60	13,76**	
IAE11			0,83	0,66	0,51	12,32**	
IAE2			0,62	0,78	0,33	9,20**	
Eksiler		IAE4	0,75	0,49	0,54	12,55**	
		IAE5	0,71	0,81	0,38	10,13**	
		IAE8	0,77	0,62	0,49	11,82**	
		IAE10	0,70	0,94	0,34	9,41**	
		IAE12	0,83	0,66	0,51	12,32**	
İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği	Boyutu Yok	ICGD1	0,90	0,15	0,81	18,47**	
		ICGD2	0,94	0,09	0,88	19,79**	
		ICGD3	0,91	0,18	0,82	18,65**	
		ICGD4	0,92	0,19	0,84	19,10**	
		ICGD5	0,92	0,15	0,84	19,07**	
		ICGD6	0,88	0,25	0,77	17,71**	
		ICGD7	0,81	0,53	0,65	15,38**	
İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven Ölçeği	Boyutu Yok	IKG1	0,86	0,32	0,74	17,32**	
		IKG2	0,87	0,30	0,76	17,60**	
		IKG3	0,96	0,09	0,72	20,68**	
		IKG4	0,97	0,08	0,73	20,89**	
		IKG5	0,93	0,16	0,87	19,80**	
		IKG6	0,96	0,10	0,92	20,73**	
		IKG7	0,89	0,30	0,79	18,22**	

Tablo 3. Ölçeklere Dair Test Edilen Modellerin Model-Veri Uyumuna İlişkin İndeks Değerleri

Model	χ^2	χ^2/s d	AG FI	GFI	CFI	RMSEA	SRMR
İlişkide Sorunlar Ölçeğine Ait 5 Alt Boyutlu Yapı	363,21 ₍₁₄₉₎	2,43	0,88	0,84	0,94	0,06	0,07
İlişkide Artılar ve Eksiler Ölçeğine Ait 2 Alt Boyutlu Yapı	11,60 ₍₅₁₎	2,26	0,94	0,90	0,96	0,05	0,06
İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği	16,20 ₍₉₎	1,8	0,98	0,95	1,00	0,05	0,008
İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven Ölçeği	14,00 ₍₈₎	1,75	0,98	0,94	1,00	0,05	0,011

İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

İlişkide çekici gelen durumlar ölçeği için, orijinal ölçekte olduğu gibi tek boyutlu ve 7 maddeden oluşan bir model kurulmuş ve modelin model-veri Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılarak test edilmiştir, analiz sonuçlarına göre maddelerin ilgili boyutlardaki faktör yükleri, hata tahminleri, R2 ve maddelerin faktör yüklerinin istatistiksel anlamlılığını belirten t değerleri Tablo 2’de sunulmuştur (Tablo 2). Tablo 2’de görüldüğü gibi ilişkide çekici gelen durumlar ölçeğine ait maddelerin faktör yüklerinin 0,81 ile 0,94 aralığında değiştiği ve tüm maddelerin faktör yüklerine ait t değerlerinin p<0,01 düzeyinde istatistiki olarak manidar olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmada ilişkide çekici gelen durumlar ölçeğinin tahminlenen model-veri uyum değerleri Tablo 3’te gösterilmektedir (Tablo 3).

İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

İlişkide çekici gelen durumlarda kendine güven ölçeği için, orijinal ölçekte olduğu gibi tek boyutlu ve yedi maddeden oluşan bir model kurulmuş ve modelin model-veri doğrulayıcı faktör analizi yapılarak test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre maddelerin ilgili boyutlardaki faktör yükleri, hata tahminleri, R2 ve maddelerin faktör yüklerinin istatistiksel anlamlılığını belirten t

değerleri Tablo 2’de sunulmuştur (Tablo 2). Tablo 2’de görüldüğü gibi ilişkide çekici gelen durumlarda kendine güven ölçeğine ait maddelerin faktör yüklerinin 0,86 ile 0,97 aralığında değiştiği ve tüm maddelerin faktör yüklerine ait t değerlerinin p<0,01 düzeyinde istatistiki olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmada ilişkide çekici gelen durumlarda kendine güven ölçeğinin tahminlenen model-veri uyum değerleri Tablo 3’te gösterilmektedir (Tablo 3).

Güvenilirlik Hesaplama Aşaması

Ölçeğin yazarı tarafından belirtilen dört ayrı ölçek ve maddeleri göz önünde bulundurularak dört farklı Cronbach’ alfa katsayısı hesaplaması yapılmıştır: İlişkide Sorunlar Ölçeği Cronbach’ alfa katsayısı, 0,73; İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeği Cronbach’ alfa katsayısı, 0,77; İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği 0,96 ve İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven Ölçeği 0,97 olarak tahminlenmiştir.

Şiddet mağduru kadınların ilişki değişim aşamaları, eş şiddetinden uzak durmaya ilişkin kararları ve özyeterliliklerinin belirlenmesinde yararlanılacak Şiddet Mağduru Kadının Değişim Aşamaları Ölçeği’nin (ŞMKDA) Türkçe Formunun geçerlik ve güvenilirliğinin incelendiği bu çalışmada, ölçeğin şiddet mağduru kadınlarda, sağlık profesyonellerince kullanılabileceğini gösteren veriler elde edilmiştir.

Çalışmada, ölçek uyarlama çalışmalarında önerilen standart yaklaşımlar izlenmiştir. Uyarlamalarda ilk yapılması gereken dil geçerliliğinin çeviri ve geri çeviri ile gerçekleştirilmesidir. Dil uyarlaması yapılırken, başka dilde geliştirilmiş ölçme aracının bir dile çevrilirken, ölçeğin doğal hali değiştirilmeden veya en az düzeyde değiştirilerek çevrilen dilde anlamlı olması en önemli kriterdir.³⁴⁻³⁵ Kültüre özgü ölçek uyarlama çalışmalarında, ölçeklerin çevrilmiş hallerinin orijinal hâli ile birebir eşdeğer olması önemlidir.³⁰ Türkçe formun hazırlanmasında ifadelerin Türkçe cümle yapısına uygun kullanılmasına ve şiddet mağduru kadınların anlayabilecekleri biçimde oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada çeviri-geri çeviri uygulaması yapılmıştır, farklılıklar çeviri uzmanları tarafından fikir birliği ile giderilmiş ve ölçeğin son halinin anlaşılabilirliğini test etmek için ön uygulama yapılmıştır.

Kapsam geçerliği, bir bütün olarak ölçeğin ve ölçekteki her bir maddenin amaca ne derece hizmet ettiği.³⁶ Ölçek içerisindeki maddelerin ölçme aracının ölçmeyi hedeflediği konuları dengeli bir şekilde temsil etme derecesidir.³⁷ Lawshe tarafından (1975) geliştirilmiş Kapsam Geçerlilik Oranı (KGO)'nun tespitiyle maddeler ölçeğe dâhil olmak üzere tanımlandıktan sonra, Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGİ) testin tamamı için hesaplanır. Bu durumda ölçekte yer almasına karar verilen maddelerin KGO değerlerinin ortalaması hesaplanarak KGİ değeri elde edilir. Bu tekniğe göre, en az beş en fazla ise 40 uzman görüşüne gereksinim vardır.³⁸⁻³⁹ Bu çalışmada, sekiz uzmandan görüş alınmıştır. Ölçeğin içerik geçerliği kapsamında tüm ölçek maddeleri için 1,00 KGI elde edilmiştir, KGİ değeri için literatürde kabul edilen değer (0,890) göz önüne alındığında sonucumuzun standart düzeyden yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.³⁹ Ölçek için anlaşılabilir düzeyde dil yapısı ve içeriğe sahip olduğu ayrıca uzmanlar arasında görüş birliği olduğunu sonucuna varılmıştır.

Yapı geçerliliği kapsamında KMO değeri 0,89 ve Barlett's Test of Sphericity değerleri

ise ($\chi^2=9964,884$ $p<0,001$) olarak elde edilmiştir. Ölçek için elde edilen Barlett test değeri faktör modelinin uygulanabilmesi için yeterli bulunmuştur. Kaiser-Meyer-Olkin indeksi gözlenen korelasyon ile kısmi korelasyon katsayısı büyüklüğünü karşılaştıran bir değerdir. Kaiser-Meyer-Olkin indeksi için elde edilen 0,89 değeri iyi olarak kabul edildiğinden³⁴ örneklemin de yeterli olduğu saptanmıştır.

Bir ölçeğin kültürel uyarlaması çalışmalarında faktör analizinin yapılmasının gerekli olduğu bildirilmektedir. Açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile hızlı bir şekilde maddelerin gireceği alt boyutu ve birden fazla boyuta giren maddeleri görebilir ilgili değişiklikleri yaparak modeli veriye göre oluşturabilmektedir.³⁴ İlk aşamada, dört ölçek içinde açıklayıcı faktör analizi uygulanmış ve İlişkide İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeği, İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği ve İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven Ölçeğinde bulunan maddelerin faktör yüklerinin 0,40 ve üzerinde olduğu bulunmuştur. Sadece ilişkide sorunlar ölçeğinde beş maddenin faktör yükleri 0,30'un altında kaldığı gözlemlenmiştir.

Brown (1999) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe Formunun geçerlik ve güvenilirliğini yaptığımız çalışmamızda, 4 ayrı ölçekten oluşan 51 maddeli ölçeğin içeriğinde hangi ölçek başlığında kaç alt boyut olduğunu bilinmektedir, o nedenle kesinliği daha ciddi, şans eseri sonuç vermeyen ve geçerliliği daha kuvvetli olan doğrulayıcı faktör analizini (DFA) uygulanmıştır.³⁹

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA)'nın amacı, p tane gözlenen değişken arasında, gözlenen kovaryansı açıklamak için gizil (latent) faktörlerin küçük bir sayısını bulup değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamaktır. Bu analiz hata hesaplamalarında oldukça net sonuçlar ortaya koymaktadır. Farklı bir literatürde, DFA uyum indekslerinden $\chi^2/df < 5$ olması, CFI, GFI, AGFI'nın ,90'dan büyük olması ve RMSEA'nın ,08'den küçük olması kabul edilebilir uyumu göstermektedir.³⁸ Sonuçlar istenen değerlerde

olsa da tüm maddelerin faktör yükü 0,30'dan yüksek olarak saptanmamıştır. O nedenle ilişkide sorunlar ölçeğinin özgün formundan 1., 5., 19., 24., 25., maddeleri çıkarılmıştır. Türkçe form, 46 madde içermek üzere yapılandırılmıştır ve özgün ölçek yapısı ile örtüşmediği görülmüştür. Tüm ölçeklere ait DFA model veri uyum indekslerine bakıldığında; İlişkide Sorunlar Ölçeği: $\chi^2 /sd = 2,43$; GFI = ,88; AGFI= ,84; CFI =,94; SRMR = ,006 ve RMSEA = ,07; İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeği: $\chi^2 /sd = 2,26$; GFI = ,94; AGFI= ,90; CFI =,96; SRMR = ,05 ve RMSEA = ,06; İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği: $\chi^2 /sd = 1,8$; GFI = ,98; AGFI= ,95; CFI =1,0; SRMR = ,008 ve RMSEA = ,05; İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven: $\chi^2 /sd = 1,75$; GFI = ,98; AGFI= ,94; CFI =1,0; SRMR = ,011 ve RMSEA = ,05 olarak elde edilmiştir. Belirlenen istatistiki değerlerin kabul edilebilir değerlerde olması modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu göstermektedir.

Cronbach Alfa katsayısı, iç tutarlılığın değerlendirilmesinde sık tercih edilen güvenilirlik belirleme yöntemidir. Cronbach

Alfa katsayısı 1'e ne kadar yakınsa ölçekteki maddelerin iç tutarlılığının o kadar yüksek olduğu belirtilmektedir.³⁵ Ölçek orijinal formunda her bir faktörün Cronbach Alfa katsayıları sırasıyla; 0,70 ile 0,93 arasında değiştiği saptanmıştır. Bu araştırmada dört farklı Cronbach' alfa katsayısı hesaplaması yapılmıştır: İlişkide Sorunlar Ölçeği Cronbach' alfa katsayısı, 0,73; İlişkide Artı ve Eksiler Ölçeği Cronbach' alfa katsayısı, 0,77; İlişkide Çekici Gelen Durumlar Ölçeği Cronbach' alfa katsayısı 0,96 ve İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven Ölçeği Cronbach' alfa katsayısı 0,97 olarak saptanmıştır. Literatürde Cronbach' alfa katsayısı 0,60-0,79 arasında ise oldukça güvenilir ve 0,80-1,00 arası değer alanların ise yüksek derecede güvenilir olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir.²⁹ Çıkarılan maddeler sonucunda İlişkide Sorunlar ve İlişkide Artı ve Eksiler ölçeklerinin oldukça güvenilir; İlişkide Çekici Gelen Durumlar ve İlişkide Çekici Gelen Durumlarda Kendine Güven ölçeklerinin Cronbach' alfa katsayılarının ise yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Şiddet Mağduru Kadının Değişim Aşamaları Ölçeği'nin (ŞMKDA) Türkçe Formunun, geçerlilik ve güvenilirlik ölçütlerini kabul edilebilir düzeyde karşıladığı görülmektedir. Şiddet mağduru kadınlarda ölçeğin kullanılmasının, kadının güçlendirecek uygun süreçlerin planlanması, müdahalelerin uygulanması ve değerlendirmesinde etkili olacağı düşünülmektedir. Ülkemizde, özellikle şiddet mağduru kadınlar için, hemşirelerin

kullandığı herhangi bir prosedür veya model bulunmamaktadır. Hemşireler tarafından yapılacak müdahale programlarında sorunların sistematik bir şekilde çözümlenmesi ve değerlendirilmesinde ölçeğin yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Şiddet mağduru kadınların şiddetsiz bir hayat yaşamak için yarattıkları değişimin ölçümünde, ölçeğin büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. WHO. (2020). "COVID-19 and Violence Against Women What The Health Sector/System Can Do?". Erişim adresi: <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/emergencies/COVID-19-VAW-full-text.pdf?ua=1> (Erişim tarihi:20.04.2021).
2. CDC. (2018). "Preventing Intimate Partner Violence". Erişim adresi: <https://www.cdc.gov/violenceprevention>. (Erişim tarihi:20.04.2021).
3. Boyacıoğlu, İ. (2016). "Dünden Bugüne Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet ve Ulusal Kadın Çalışmaları: Psikolojik Araştırmalara Davet". Türk Psikiyatri Yazıları, 19,126-145.
4. T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2015). "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması". Erişim adresi: <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSATRAAnaRaporKitap26Mart.pdf>. (Erişim tarihi: 21.03.2020).

5. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2020). "Türkiye'de Kadın". Erişim adresi: <https://ailevecalisma.gov.tr/media/67948/turkiyede-kadin-20-02-2021.pdf>. (Erişim tarihi: 18.05.2021).
6. Mor Çatı. (2020). "Faaliyet Raporu". Erişim adresi: https://morcati.org.tr/wpcontent/uploads/2021/04/MatCatiFaaliyet_Raporu_2020.pdf. (Erişim tarihi: 15.03.2021).
7. Bradley, N.L, DiPasquale, A.M, Dillabough, K. and Schneider, P.S. (2020). "Health Care Practitioners' Responsibility to Address Intimate Partner Violence Related to The COVID-19 Pandemic". *CMAJ*, 192(22).
8. Hatcher, A.M, Woollett, N, Pallitto, C.C, Mokoatle, K, Stöckl, H. and Garcia-Moreno, C. (2016). "Willing but Not Able Patient and Provider Receptiveness to Addressing Intimate Partner Violence in Johannesburg Antenatal Clinics". *Journal of Interpersonal Violence*, 34(7), 1331-1356.
9. Jackson, E.C, Renner, L.M, Flowers, N.I, Logeais, M.E. and Clark, C.J. (2020). "Process of Evaluation of A Systematic Intervention to Identify and Support Partner Violence Survivors in A Multi-Specialty Clinic". *BMC Health Serv Res*, 20(1), 996. <https://doi.org/10.1186/s12913-020-05809-y>
10. Swailes, A.I, Lehman, E.B. and McCall-Hosenfeld, J.S. (2017). "Intimate Partner Violence Discussions in The Healthcare Setting: A Cross-Sectional Study". *Preventive Medicine Reports*, 8, 215-220.
11. Ali, P, McGarry, J. and Dhingra, K. (2016). "Identifying Signs of Intimate Partner Violence". *Emergency Nurse*, 23(9), 25-29. doi: 10.7748/en.23.9.25.s25.
12. McLain, J.K, Vandal, A.C, Nada-Raja, S, Wilson, D, Glass, N. and Eden, K.B. (2015). "Case J. A Web-Based Intervention for Abused Women: The New Zealand Isafe Randomised Controlled Trial Protocol". *BMC Public Health*, 15, 56. doi:10.1186/s12889-015-1395-0
13. Alhalal, E. (2020). "Nurses' Knowledge, Attitudes And Preparedness to Manage Women with Intimate Partner Violence". *Int Nurs Rev*, 67(2), 265-274.
14. Sutherland, M.A, Hutchinson, K, Fantasia, H.C, Si, B. and Jiang L. (2020). "Are We Asking? Nurse Practitioner's Interpersonal Violence Screening Practice". *J Nurse Pract*, 16, 683-688. <https://doi.org/10.1016/j.nurpra.2020.07.023>
15. McGarry, J. and Nairn S. (2015). "An Exploration of the Perceptions of Emergency Department Nursing Staff Towards the Role of A Domestic Abuse Nurse Specialist: A Qualitative Study". *International Emergency Nursing*, 23(2), 65-70. <https://doi.org/10.1016/j.ienj.2014.06.003>
16. WHO. (2019). "Caring for Women Subjected to Violence: a WHO Curriculum for Training Health-Care Providers Participant Handouts". Erişim adresi: <https://www.who.int/reproductivehealth/exercisesresources.pdf?>. (Erişim tarihi: 03.03.2021).
17. Ambikile, J.S, Leshabari, S. and Ohnishi, M. (2020). "Knowledge, Attitude, and Preparedness Toward IPV Care Provision Among Nurses and Midwives in Tanzania". *Human Resources for Health*, 18(1), 56.
18. Al-Natour, A, Qandil, A. and Gillespie, G.L. (2016). "Nurses' Roles in Screening for Intimate Partner Violence: A Phenomenological Study". *Int. Nursing Review*, 1-7.
19. Reisenhofer, S. and Taft A. (2013). "Women's Journey to Safety The Transtheoretical Model in Clinical Practice When Working with Women Experiencing Intimate Partner Violence: A Scientific Review and Clinical Guidance". *Patient Education and Counseling*, 93, 536-548.
20. Brown, J. (1998). "The Process of Change in Abused Women Scales (PROCAWS): Stage of Change, Pros and Cons, and Self-Efficacy As Measurable Outcomes. Paper Presented At the Program Evaluation and Family Violence Research". 1999, An International Conference, Durham, New Hampshire.
21. Catallo, C, Jack, S.M, Ciliska, D. and MacMillan, H.L. (2012). "Identifying the Turning Point: Using the Transtheoretical Model of Change to Map Intimate Partner Violence Disclosure in Emergency Department Settings". *ISRN Nursing*, 1-10. doi:10.5402/2012/239468
22. Karakurt, G, Ayluçtarhan, Z, Ergüner Tekinalp B. and Köse Ö. (2021). "Regaining Courage to Leave Abusive Relationships: Theoretical Framework". *The American Journal of Family Therapy*, 50(2), 144-158.
23. Yaman, Ş. (2009). "Aile İçi Şiddete Uğrayan Kadınlara Yönelik Hemşirelik Hizmetlerinde "Değişim Modelinin" Kullanılması". *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3),1-10.
24. Davis, M. and Padilla-Medina D.M. (2019). "Brief Intimate Partner Violence Perpetration Screening Tools: A Scoping Review". *Trauma, Violence and Abuse*, 22(4), 900-913.
25. Arkins, B, Begley, C. and Higgins, A. (2016). "Measures For Screening for Intimate Partner Violence: A Systematic Review". *J Psychiatr Mental Health Nurs*, 23, 217-235.
26. Koştu, N. and Uysal Toraman A. (2016). "Sağlık Çalışanlarının Kadına Yönelik Eş Şiddeti Bildirimi Yapma Niyeti/Davranışı Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Derg*, 19(1), 49-57.
27. Demirtaş, E.T, Sümer, Z.H. and Fincham, F.D. (2017). "Intimate Partner Violence in Turkey: The Turkish Intimate Partner Violence Attitude Scale-Revised". *J Fam Viol*, 32, 349-56. doi 10.1007/s10896-016-9852-9.
28. Gezgin, B.B. and Toraman A.U. (2014). "Assessing the Psychometric Properties of The Turkish Version of Attitudes and Practice of Health Care Providers Regarding Intimate Partner Violence Survey Scale". *Violence and Victims*, 29(4). doi:10.1891/0886-6708.VV-D-12-00112
29. Akgöl, A. (1997). "Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri: SPSS Uygulamaları". Ankara: Yükseköğretim Kurulu Matbaası.
30. Gözüm, S. ve Aksayan S. (2002). "Kültürlerarası Ölçek Uyarlaması için Rehber II: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma". *HAGD*, 4, 9-20.
31. Brown, J. (1997). "Working Toward Freedom From Violence: The Process of Change in Battered Women," *Violence Against Women*, Vol. 3, (1), 5-26.
32. Weiss, S.J, Ernst, A.A, Cham, E. and Todd N.G. (2003). "Development of a Screen for Ongoing Intimate Partner Violence". *Violence Vict*, 18(2), 131-141.
33. Zapor, H, Wolford-Clevenger, C. and Johnson, D. (2018). "The Association Between Social Support and Stages of Change in Survivors of Intimate Partner Violence". *Journal of Interpersonal Violence*, 33(7), 1051-1070.
34. Özdamar, K. (2004). "Paket Programlar İstatistiksel Veri Analizi". Eskişehir: Kaan Kitapevi.
35. Çapık, C, Gözüm, S. ve Aksayan, S. (2018). "Kültürlerarası Ölçek Uyarlama Aşamaları, Dil ve Kültür Uyarlaması: Güncellenmiş Rehber". *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 26(3), 199-210.
36. Esin, M.N. (2014). "Hemşirelikte Araştırma Süreci, Uygulama ve Kritik". İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
37. Aker, S, Dündar, C. ve Pekşen, Y. (2009). "Ölçme Araçlarında İki Yaşamsal Kavram: Geçerlik ve Güvenirlik: Derleme". *Journal of Experimental and Clinical Medicine*. 22(1), 590-60.
38. Yurdugül, H. (2005). "Using Scope Validity Indices For Scope Validity in Scale Development Studies". 28-30 Eylül 2005, XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (771), Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
39. Watson, R. and Thompson D.R. (2006). "Use of Factor Analysis in Journal of Advanced Nursing: Literature Review". *Journal of Advanced Nursing*, 55 (3), 330-341.